

prevodilac

časopis udruženja naučnih
i stručnih prevodilaca srbije

3-4/19

IZ OVOG BROJA:

- *Dositej Obradović – narodni prosvetitelj i Evropejac*
- *Predvidivost složenih termina*
- *Prevođenje kao autonomna grana lingvistike*
- *Jedinica prevođenja u koncepcijama sovjetskih i ruskih teoretičara*
- *Alternativni prevodni ekvivalenti*
- *Katolički prevodi Svetoga pisma*

PRIKAZI I KRITIKE

HRONIKA

PORTRETI PREVODILACA

BIBLIOGRAFIJA – GLOSAR

BILTEN

- *Novosti iz zemlje i sveta*

BEOGRAD
2019.

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП О Е-РЕЧНИЦИМА И ЛЕКSIКОГРАФИЈИ

У Загребу је 10. и 11. маја 2019. године, у организацији Института за хрватски језик и језикословље, Хрватске закладе за знаност и Свеучилишта „VERN“, одржан међународни наућни скуп *Е-рјечници и е-лексикографија*. На скупу је учествовало стотињак учесника из 14 држава, а поред домаћина Хрватске међу бројнијим учесницима било је научника из Русије, Словеније, Немачке, Србије итд.

Скуп је почео пленарним излагањима двојице познатих стручњака у области електронске лексикографије – Штефана Енгелберга (Stefan Engelberg, *What will we need dictionaries for (at all)? The Internet, lexicography and the primacy of the user*) и Симона Крека (Simon Krek, *Dictionary Matrix vs. Matrix Dictionary (in ELEXIS)*) – који су у својим излагањима говорили о предностима и достигнућима електронске лексикографије у савременој лингвистици, али и о главним задацима и перспективама електронске лексикографије у будућим истраживањима (Ш. Енгелберг), те плановима и циљевима пројекта „ELEXIS Horizon 2020“ у домену лексикографије (С. Крек). Другог дана скупа пленарна излагања изнета су у двама рефератима. У реферату Полоне Гантар (Polona Gantar, *Dictionary of Modern Slovene: From the Lexical Database to the Digital Dictionary Database for Slovene*) говорено је, поред осталог, о развоју електронског корпуса и његовој примени у електронској лексикографији на материјалу словеначког језика, док су у излагању Лане Худечек и Милице Михалевић, под насловом „Croatian Web Dictionary – Mrežnik – project presentation“, дата обавештења о стању и перспективама хрватског мрежног речника, који се израђује у Институту за хрватски језик и језикословље.

Дводневним скупом обухваћена су разна тематска подручја у домену савремене електронске лексикографије, које ћемо представити овим редом.

Изради и употреби општих и специјалних језичких база, алата, те изради дигиталних речника, посвећени су следећи радови: Викторија Иващенко, Галина Горбенко, Олександр Кохан, *Терминографична база даних TERM_IN у мјжслов'янському діалозі: архітектоніка та проектування*, Владимир Дубичинский, *Некоторые современные вопросы терминографии*, Andrej Perdih, *Portal Fran: od začetkov do danes*, Людмила Рычкова, *Инфологическая модель многоязычной объяснительной терминологической базы данных по лингвистике*, Radovan Garabik, Vladimír Benko, *Word Embeddings Based on Large-Scale Web Corpora as a Powerful Lexicographic Tool*, Nikola Ljubešić, Tanja

Samardžić, Tomaž Erjavec, Darja Fišer, Maja Miličević Petrović, Simon Krek, Vuk Batanović, *The »ReLDI effect”: Collaborative development of manually annotated datasets for Slovene, Croatian and Serbian*, Владан Јовановић, Ружица Левушкина, *Електронска форма Речника САНУ као извор за израду речника српске лингвистичке терминологије*, Constantine Borissoff, *Web based dictionary publishing system*, Mateja Jemec Tomazin, Mojca Žagar Karer, *Slovenska terminološka spletišča in njihove zasnove*, Nives Mikelić Preradović, *Error-tagging of CroLTeC (computer learner corpus of Croatian as a foreign language)*, Mirja Jarak, Tatjana Tkalčec, Tajana Sekelj Ivančan, *Srednjovjekovna arheološka terminologija i oblikovanje ranosrednjovjekovnih pojmovnika*, Anita Peti-Stantić, Mirjana Tonković, *Croatian Psycholinguistic Database: Challenges and Achievements*, Paweł Kowalski, *Wielojęzyczny słownik słów kluczowych jako narzędzie cyfrowej bazy bibliograficznej z zakresu językoznawstwa slawistycznego*, Евгения М. Какзанова, *Электронный словарь Минералогических эпонимов*, Santeri Junttila, Petri Kallio, Sampsa Holopainen, Juho Pystynen, *Digital etymological dictionary of the oldest vocabulary of Finnish*, Marko Orešković, Domagoj Ševerdija, Mario Essert *Tri hrvatska e-rječnika u svjetskome LLOD oblaku*, Kristina Kocijan, Silvia Kurolt, Linda Mijić, *Building the Croatian medical dictionary from medical corpus*, Irena Srdanović, *From specialized web corpora of tourism to a learner’s dictionary*, Sanja Kiš Žuvela, Daria Lazić, *Musical Terminology in Terminology Databases and General E-dictionaries*, Kira I. Kovalenko, Ksenia A. Zaytseva, *Phytonymic database PhytoLex as a research resource and the basis of the Russian phytonymic Dictionary of the 11th - 17th cc.*, Anita Skelin Horvat, Diana Hriberski, *O nekim aspektima izrade (e-) rječnika neologizama u hrvatskome jeziku*, Rada Stijović, Ranka Stanković, Mihailo Škorić, *Veb alat za upravljanje građom Rečnika SANU i anotacija listića* и др.

Двојезичној и вишејезичној електронској лексикографији, како синхроној тако и дијахроној, описној и специјалној, затим ретроцифрелизацији, те речничкој типологији посвећени су радови следећих аутора: Alexander Shaposhnikov, *The experience of creating a standard architecture of a dictionary entry on the example of an electronic Russian-Sanskrit Comparative Dictionary*, Маргарита И. Чернышева, Елена И. Державина, *Электронный словарь грецизмов в русском языке XI – XVII вв.*, Михал Коздра, *Возможности использования мультимодальности в Учебном тематическом словаре русско-польских лексических параллелей*, Екатерина Петровна Любецкая, *Переводной компьютерный лексикон: способы достижения эквивалентной соотносительности*, Биљана Лазивић, Оливера Китановић и Иван Обрадовић, *Могућности ретроцифрелизованог Немачко-српског рударског речника*, Kirill Semenov, *Statistical Approach for Recognition and Detection of Phonetic Borrowings in Chinese (Case Study of the Russian Loanwords)*, Marija Lütze-Miculinić, Zrinka Jelaska, Lovorka Zergollern-Miletić, Sandra Mardešić, *Вишејезични е-рјечник*

razrednoga jezika (hrvatski, francuski, engleski, talijanski i njemački), Valeriia B. Kolosova, Ivana Lalli Pačelat, Marija Brkić Bakarić, Isabella Matticchio, *Razvoj prijevodnih tehnologija kao potpora službenoj dvojezičnosti u Istarskoj županiji – početni koraci*, Janoš Ježovnik Retrodigitizing Jan Baudouin de Courtenay's *Rez'janskij slovar'*.

Питањима концепције речника, лексикологије, семантике, прагматике, лексикографског метајезика и речничке структуре у електронској лексикографији посвећени су радови следећих аутора: Christine Möhrs, Sarah Torres Sajo, *The microstructure of a lexicographical resource of spoken German: meanings and functions of the lemma eben*, Сергей Д. Шелов, *Концептуальный уровень термина: опыт формализации и компьютерного вычисления*, Špela Arhar Holdt, Jaka Čibej, *How users responded to a responsive dictionary: The case of the Thesaurus of Modern Slovene*, Larisa Grčić Simeunović, Uroš Stepišnik, Špela Vintar, *Framing definitions: the TermFrame approach to multi-layered definition annotation*, Laura García Fernández, *Towards the lemmatisation of the verbal lexicon of Old English. Automatisation on a relational database*, Peter Meyer, *Thinking in networks: Towards a graph-augmented lexicography*, Kristina Štrkalj Despot, Ana Ostroški Anić, *Towards a multilingual figurative thought and language repository*, Zvezdana Vrzić, *Small languages with big dictionaries: How to get to it with FLEx and Webonary*, Ivana Crljenko, *Hrvatski egzonimi na putu prema mrežnom izdanju*, Ivan Smolčić, Petra Bago, Zdenko Jecić, *Tables as means to enhance the structure of encyclopedic works*, Anja Nikolić-Hoyt, Karlo Schubert, *Konstrukcija i struktura Somatskoga tezaurusa hrvatskoga jezika* Virna Karlić, Petra Bago, *Pragmatika i leksikografija: deiktici kao izazov suvremene leksikografije* итд.

Конкретним лексикографским проблемима на плану структуре речи (граматика), значења и употребе у контексту говорено је у радовима Goranka Blagus Bartolec, *Kolokacijski potencijal glagolsko-prijedložnih sveza u hrvatskome jeziku*, Vladimír Benko, *Omnia Slovaca and Omnia Bohemica: Big Enough or Too Big?*, Ivana Matas Ivanković, *Brojevi u Hrvatskome mrežnom rječniku – Mrežniku*, Teodora Fonović Cvijanović, Blaženka Martinović, Vanessa Vitković Marčeta, *Bog u leksikografskoj mreži*, Magdalena Kroupová, Barbora Štěpánková, *How to Reconcile Semantics and Grammar in a Monolingual Dictionary. The Case of the Verb být (to Be)*, Domagoj Vidović, *Morfološko-naglasna obrada glagola u Mrežniku*.

О лексикографском раду у дигиталном окружењу и конкретним задацима и пројектима говорено је у следећим рефератима: Cvijeta Kraus, Irina Starčević Stančić, *Leksikografski zavod u digitalnom okružju*, Снежана Петровић, Тома Тасовац, *Расковник: речничка платформа Института за српски језик САНУ*, Boris Kern, *Društveno odgovorna leksikografija*.

Лексикографској обради одређеног типа лексике посвећени су следећи радови: Zrinka Jelaska, Marija Lütze-Miculinić, *Pristup obradi dvojezične građe*

u e-rječniku i tiskanomu rječniku, Ivana Filipović Petrović, Jelena Parizoska, *Mogućnosti leksikografske obrade promjenjivih frazema u mrežnome frazeološkom rječniku hrvatskoga jezika*, Barbara Kovačević, *Frazeologija u Hrvatskom mrežnom rječniku – Mrežniku*.

Истраживању историје књижевног језика у савремено (дигитално) доба посвећен је рад Маријане Horvat, *Istraživanje povijesti hrvatskoga jezika u digitalno doba*, док је речницима у настави посвећен рад групе аутора: Маја Matijeвић, Креšимир Pavlina, Bernardina Petrović, *Emotnik kao poticaj interaktivnoj nastavi*.

Међународни научни скуп *E-речници и е-лексикографија* је – захваљујући великом броју учесника из разних земаља, ширини обухваћених тема, озбиљности приступа у истраживањима и беспрекорној организацији – остварио постављени циљ да ову важну лингвистичку област и њена стремљења представи у контексту савремене европске лингвистике. Радови са овог скупа биће објављени у посебном броју загребачког часописа *Rasprave*.

Владан Јовановић

49. МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ

Традиционално је Међународни славистички центар (МСЦ) при Филолошком факултету у Београду организовао, ове године 49. пут, Међународни научни састанак слависта у Вукове дане од 12. до 16. септембра. Пажљиво постављене теме, по избору Савета МСЦ-а, окупиле су проучаваоце српског језика и књижевности из земље и иностранства око три актуелне тематске окоснице: *Разговорни језик и српски књижевни/стандарднио језик*, *Лексикографско-енциклопедијска парадигма у српској прози и Савина Српска архиепископија (1219–2019) – осам векова развоја српске писмености и духовности*. На скупу је поднето 83 реферата, који су изазвали позитивне реакције присутних колега и подстицајне разговоре на задате теме.

Пленарна седница, којом је, вредно је помена, председавао наш данас најистакнутији медијевиста филолог проф. др Ђорђе Трифуновић, била је у знаку јубилеја осам векова аутокефалности Српске правоолсавне цркве, те су радови посвећени њеном утемељивачу Светом Сави и развоју српске духовности, књижевности и писмености у духу светосавља и православља. Излагања су поднели: Лидија Гаврјушина (Москва): *Свети Сава као „законоположник” у делима Доментијана и Теодосија*, Изабела Лис Вјелгош (Познањ): *У знаку Пећке патријаршије. Неколико речи о старој српској култури* и Виктор Савић (Београд): *Како до Савина речника?*